

**ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR BÖLÜMÜ SON SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK ve MESLEKİ BENLİK
KAVRAMLARI ARASINDAKİ BAĞDAŞIM DÜZEYLERİNİ
ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLER**

*A. Reyzan ÖZDEMİR**
*Erdem ÖZDEMİR**
*Cengiz AKÇA**
*Bülent EDİZ***
*Aygül AKÇA**

ÖZET

Bu çalışma, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü son sınıfında öğrenim gören 58 kız ve 71 erkek öğrenci olmak üzere, toplam 129 öğrencinin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Kappa katsayısından ve z testinden yararlanılmıştır.

Çalışmada, 12 sorudan oluşan kişisel bilgi formu ile birlikte “Kendini Sıfatlarla Anlatma” ve “Mesleği Sıfatlarla Anlatma” yönergesi kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda bulunan 12 denenceden 6’sında benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunurken, 6’sında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

* *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü*

** *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Bioistatistik Anabilim Dalı*

ABSTRACT

Some Factors Influencing The Correlational Levels Between The Self-Concept and Vocational Self-Concept of The Final Year Students in The Physical Education and Sports Department of The University of Uludağ

This study was carried out in order to examine the correlational levels between the self-concept and vocational self-concept in 129 students, 58 being female, and 71 being male studying in the final year of the physical education and sports department of Uludağ University. Kappa co-efficient z test were used in the evaluation of the data obtained.

In this study a personal information form with 12 questions, together with the metod of “expressing the vocation with attributes” and “expressing self with attributes” were used.

While a statistically significant difference was observed between the correlational levels of the self-concept and vocational self-concept in 6 subjects of the overall 12, no difference was observed in the other six subjects.

Keywords: *Self-Concept, Vocational Self-Concept, University Students, Correlational Levels.*

GİRİŞ

Çağdaş toplumsal yaşamda, bireyin mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesinde önemli faktörlerden birisi, toplumsal rollerini gerektiği gibi yerine getirebilmesidir. Bireyin yaşamını etkileyen en önemli toplumsal rollerden biri de meslektir.

Çalışmalarını kişilik özellikleri ile meslekler arasındaki ilişkiler konusunda yoğunlaştıran araştırmacılar mesleğin, bireyin kişilik, ilgi ve yeteneklerine olduğu kadar benlik kavramına da uygun olması gerektiğini önemle vurgulamışlardır. Kişilik ve benlik birbirine yakın kavramlar olmakla birlikte, farklı anlamlara sahiptirler. Kişilik; bireyin ruhsal, bedensel ve sosyal özelliklerinin dinamik bir bütünüdür. Benlik ise, bu özellikleri algılayış biçimi; kişiliğin odak noktası ve öznel yanıdır (Köknel, 1984).

Bir meslek mensubunun kendisi ve mesleği hakkındaki imajı, onun başarısını biçimlendiren önemli faktörlerden biridir. Zira birey, bu amaca uygun davranır (Akyüz, 1978). Meslek seçme sürecinin temelinde bireyin

kendini ve meslekleri tanınmasının önemi büyüktür. Birey kendini ve meslekleri ne denli iyi tanırsa, kendi özüne uygun mesleğe yönelmesi de o denli artacaktır (Ener,1980; Cromwell, 1972; Woodwoth, Shohan,1972).

Uygun bir mesleğe sahip olmak, bireye benliğini doyurma, geliştirme, ekonomik yaşamını devam ettirme yanında, birçok uyum kolaylığı da sağlar (Kuzgun, 1985). Bireyin kendisi ile yaşantılarının bağdaşması, olgunlaşma ve uyum yeteneğini de artırır (Rosey, 1947).

Rogers bireyin öz varlığına uygun olmayan bir yönelmenin, bireyin doğal gelişimini de engelleyici olabileceğini de ifade etmektedir (Kuzgun, 1985). Uygun bir mesleğe yönelememe, meslek yaşamında uyumsuzluklara neden olur (Shaffers ve Shoben, 1956).

Bir yüksek öğretim programının seçilmesi, aynı zamanda bir mesleğin seçilmesi anlamına gelmektedir (Kuzgun, 1985). Yüksek öğretim kurumları içinde öğretmen yetiştiren kurumların özel bir önemi vardır. Çünkü, öğretmen yetiştiren kurumlar, topluma uyum sağlayacak olan ve çeşitli alanlara nitelikli insan gücü olarak yetiştirecek kişileri eğitecek öğretmeni yetiştirmekle sorumludur. Eğitimin geliştirilmesi büyük ölçüde öğretmenin nitelikli yetiştirilmesine bağlıdır. Öğretmen adayı olan birey, her şeyden önce “ben öğretmen olacağım” bilinci ile yetişmelidir. Çünkü, öğretmenliğin kendine özgü bir benlik tasarımı, değer yargıları, davranış örüntüsü, yöntem ve teknikleri vardır (Kaptan, 1982). Öğretmenin nasıl davranacağı, büyük bir olasılıkla, öğrenci iken kendini ve öğretmenliği nasıl görmeyi öğrendiğine bağlıdır (Kaptan, 1982). Meslek seçiminde “Benlik” kuramını savunan Super (1957), meslek seçimini bireyin yaşamında önemli bir durum olarak yorumlamaktadır. Benlik kavramı, birey için anlamlı ve birbiriyle ilişkili olan benlik algılarının bütünüdür. Birey, seçmeyi düşündüğü meslekten söz ederken, aynı zamanda “ben o mesleğin gerektirdiği özelliklere sahibim” demektedir. Örneğin, “ben öğretmen olacağım” diyen birey, aslında “ben hoşgörülü, insancıl ve adilim” demiş olabilir. Bireyin “psikolojik konuşma dili” ile “meslek konuşma dili” nin birbirleri ile ilişkisinin meslek yaşamı için önemi büyüktür. Bireyin seçtiği ya da seçmeyi düşündüğü meslek ile benlik kavramı arasında az ya da çok bir bağdaşım beklenir. Bu bağdaşım düzeyi, bireyin işinden sağladığı doyum, mutluluk ve başarısında etkilidir (Straishevsky ve Matlin, 1963).

Meslek seçiminde “Benlik kuramı” olarak bilinen bu kuramın geçerliliğini saptamak için yapılan araştırmalarda, genellikle kuramı destekleyici sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin Englander (1960), ilkokul öğretmen adaylarının, benlik kavramları ile ilkokul öğretmeni kavramları arasında bir uygunluk olduğunu saptamıştır. Fleming (1965), Öner (1982) Eğitim bölümleri öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarda, öğrencilerin benlik kavramları ile halen hazırlanmakta oldukları meslekler hakkındaki kavramlar (mesleki benlik kavramları) arasında bir uygunluk bulunduğunu,

bu uygunluğun üst sınıflarda daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır Altıntaş (1989), Uludağ Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyinin çeşitli faktörlerden etkilenip etkilenmediği ile ilgili yaptığı araştırmasında, öğrencilerin benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasında bir uygunluk olduğunu saptamıştır. Pallone ve Hasinki de (1966), yapmış oldukları çalışmada, hemşirelik bölümü öğrencilerinin benlik kavramları ile hazırlanmakta oldukları hemşirelik mesleği hakkındaki kavramları arasında bir uygunluk olduğunu görmüşlerdir (“Akt” Kuzgun, 1983). İzci (1986), Ankara Kurtuluş Lisesi son sınıflarında öğrenim gören, fen sınıflarında 50, edebiyat sınıfında 41 öğrenci olmak üzere toplam 91 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin benlik kavramları ile, seçilen meslek kavramları-ideal benlikleri- tercih edilen meslek kavramları arasındaki bağdaşımını ve meslek seçimlerinin benliklerine göre mi? Yoksa ideal benliklerine göre mi? yapılmakta olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda, lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimlerini daha çok ideal benliklerine göre yaptıkları ve edebiyat sınıflarında bu oranın daha da arttığı görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin mesleki yönelmelerinin belli alanlarda yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmacı bu durumu, toplumun bu mesleklere atfettiği yüksek değere ve öğrencilerin beklentilerinin üst düzeyde olmasına bağlamaktadır.

Erkan (1986), Gazi Üniversitesinde 160 öğrenci üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada, öğrencilerin ana-babalarını demokratik, otoriter ve ilgisiz algılama durumunun onların benlik ve ideal benlik kavramlarının bağdaşım düzeylerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığını çalışmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, benlik kavramı ile ideal benlik kavramı bağdaşım düzeyi, demokratik aile ortamında en yüksek, otoriter aile ortamında ise en düşük çıkmıştır. Gürsoy (1989), beş ilkokulda görev yapan 100 ilkokul öğretmeni üzerinde bir çalışma yapmıştır. Araştırmada sonuç olarak bayan öğretmenlerin bağdaşım düzeylerinin, erkek öğretmenlerin bağdaşım düzeyinden daha yüksek olduğu, annesi öğretmen olan öğretmenlerin bağdaşım düzeylerinin, annesi öğretmen olmayanlardan daha yüksek olduğu, öğretmen okulu mezunu olan öğretmenlerin bağdaşım düzeylerinin eğitim enstitüsünden mezun olanlardan daha yüksek olduğu, ilkokul öğretmenliğini kişilik özelliklerine uygun bulan öğretmenlerin bağdaşım düzeylerinin, uygun bulmayanlardan daha yüksek olduğu, öğretmenlik mesleğini kendi isteği ile seçen öğretmenlerin bağdaşım düzeylerinin kendi isteği ile seçmeyenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu çalışma, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü 4. Sınıfta okuyan Beden Eğitimi öğretmeni adayı olan öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmaya, 1998-1999 eğitim öğretim döneminde Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü 4. sınıfta okuyan 58 kız ve 71 erkek öğrenci olmak üzere, toplam 129 4. Sınıf öğrencisi katılmıştır.

Deneklere 12 sorudan oluşan, kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Bu form; cinsiyet, beden eğitimi ve spor bölümünü tercih ediş nedeni, mesleği kendine uygun görüp- görmemesi, mesleğin geleceğini nasıl algıladığı, beden eğitimi ve spor bölümünün fiziki konumunu, araç ve gereçleri yeterli bulup- bulmadığı, öğretim elemanları ile iletişiminin niteliği, mesleğin toplumda hak ettiği konum ve orta öğretimde beden eğitimi ve spor dersinin diğer branşlara göre önemi, mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmayı düşünüp-düşünmediği, mesleğin aylık gelirini yeterli bulup-bulmadığı ve ailede öğretmenlik mesleğinde birinin bulunup-bulunmadığı gibi soruları içermektedir.

Araştırmada, orta öğretim kurumlarında görev yapacak öğretmenlerde bulunması gereken sıfatlar seçilip Altıntaş (1989), tarafından güvenilirliği ve geçerliliği Öner (1982), tarafından ortaya konmuş olan ve 89 sıfattan oluşan liste, öğrencilere “Kendini Sıfatlarla Anlatma” yönergesiyle verilmiştir.

Birinci uygulamadan 1 hafta sonra aynı sıfat listesi öğrencilere “Mesleği Sıfatlarla Anlatma” yönergesiyle verilmiştir. Her iki yönergede de, her bir sıfat için bir orta dereceli okul öğretmeninde bulunması veya bulunmaması gereken özelliklere göre beş dereceden birini işaretlemeleri istenmiştir.

İki ayrı aşamada elde edilen verilerden benlik kavramları ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini bulmak için Cohen (1960) tarafından geliştirilen Kappa katsayısından ve z testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel işlemler, Uludağ Üniversitesi Bioistatistik işlem merkezinde yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara yer verilmiştir. “Kendini sıfatlarla anlatma” ve “Mesleği sıfatlarla anlatma” yönergeleri ile birlikte, kişisel bilgi formlarından elde edilen verilerden yararlanarak tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Cinsiyet	Kız	Erkek
İstatistikler		
(f)	58	71
(fo)	5046	6489
(fc)	1174	1598
(K)	0.312	0.425
(GK)	0.009	0.008
(z)	41.836	62.380
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark	$z= 9.38$	$P<0.05$

Tablo 1'deki verilere göre, kız ve erkek öğrencilerin kendi içlerinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının ($p<0.01$) anlamlılık düzeyinde bağdaşık olduğu bulunmuştur.

Kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet açısından benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında ($p<0.05$) düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur

Tablo 2. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü Tercih Ediş Biçimine Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Bölümü Tercih Ediş Biçimi	Kendi İsteği İle	Başkalarının İsteği İle
İstatistikler		
(f)	121	8
(fo)	10.824	711
(fc)	2623	154
(K)	0.377	0.334
(GK)	0.006	0.023
(z)	72.315	17.337
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark	$z= 1.80$	$P>0.05$

Tablo 2’deki verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü’nü kendi isteği ile tercih eden ve başkalarının isteği ile tercih eden grupların kendi içlerinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü’nü kendi isteği ile tercih eden ve başkalarının isteği ile tercih eden grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğini Kendine Uygun Görme Biçimine Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Kendine Uygun Görme	Uygun Görenler	Uygun Görmeyenler
İstatistikler		
(f)	122	7
(fo)	10912	623
(fc)	2631	142
(K)	0.377	0.328
(GK)	0.006	0.025
(z)	72.837	15.630
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 1.90$	$P>0.05$

Tablo 3’deki verilere göre, beden eğitimi öğretmenliği mesleğini kendine uygun gören ve uygun görmeyen grupların kendi içlerinde benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini kendine uygun gören ve görmeyen grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4’deki verilere göre, beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin geleceğini olumlu ve olumsuz algılayan grupların kendi içlerinde benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin geleceğini olumlu algılayan ve olumsuz algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 4. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Mesleğinin Geleceğinin Algılanmasına Göre Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğinin Gelecek Açısından Algılanması	Olumlu	Olumsuz
İstatistikler		
(f)	119	10
(fo)	10735	800
(fc)	2586	187
(K)	0.378	0.327
(GK)	0.006	0.022
(z)	72.422	17.496
Anamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 2.23$	$P<0.05$

Tablo: 5 Beden Eğitimi ve Spor Bölümünün Spor Salonu ve Derslik Açısından Fiziki Konumunu Algılamalarına Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Bölümünün Fiziki Konumu	İyi	Kötü
İstatistikler		
(f)	3	126
(fo)	266	11269
(fc)	60	2712
(K)	0.398	0.374
(GK)	0.037	0.006
(z)	12.747	73.461
Anamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 0.64$	$P>0.05$

Tablo 5’deki verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü’nün spor salonu ve derslik açısından fiziki konumunu iyi ve kötü olarak algılayan grupların kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün spor salonu ve derslik açısından fiziki konumunu iyi ve kötü olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Ders Araç-Gereçlerinin Yeterliliğini Algılamalarına Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Bölümünün Ders Araç-Gereçlerinin Yeterliliği	Yeterli	Yetersiz
İstatistikler		
(f)	41	88
(fo)	3816	7719
(fc)	957	1820
(K)	0.418	0.353
(GK)	0.011	0.007
(z)	46.606	58.095
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark	$z= 4.98$	$P<0.05$

Tablo 6'daki verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'ndeki ders araç-gereçlerini yeterli ve yetersiz bulan grupların kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'ndeki ders araç-gereçlerini yeterli ve yetersiz bulan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 7'deki verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Bölümündeki öğretim elemanları ile olan ilişkilerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan grupların kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden Eğitimi ve Spor Bölümündeki öğretim elemanları ile olan ilişkilerini olumlu ve olumsuz olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 8'deki verilere göre, Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin toplumda hak ettiği konumu yüksek ve düşük olarak algılayan grupların

kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Tablo 7. Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Öğretim Elemanları İle Olan İlişkileri Algılamalarına Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Öğretim Elemanları İle İlişkiler	Olumlu	Olumsuz
İstatistikler		
(f)	115	14
(fo)	10.378	1157
(fc)	2503	267
(K)	0.384	0.291
(GK)	0.006	0.018
(z)	72.385	18.725
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark	$z= 4.90$	$P<0.05$

Tablo 8. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliğinin Toplumda Hak Ettiği Konuma Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliğinin Toplumda Hak Ettiği Konum	Yüksek	Düşük
İstatistikler		
(f)	21	108
(fo)	1951	9584
(fc)	511	2003
(K)	0.456	0.358
(GK)	0.014	0.007
(z)	36.016	65.220
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark	$z= 6.26$	$P<0.05$

Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin toplumda hak ettiği konumu yüksek ve düşük olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik

kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 9. Diğer Branşlara Kıyasla Beden Eğitimi Öğretmenliğinin Önemi Algılamalarına Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Diğer Branşlara Kıyasla Beden Eğitimi Öğretmenliğinin Önemi	Diğer Branşlardan Yüksek	Diğer Branşlardan Düşük
İstatistikler		
(f)	59	70
(fo)	5336	6199
(fc)	1283	1490
(K)	0.372	0.377
(GK)	0.009	0.008
(z)	50.361	54.906
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 0.41$	$P>0.05$

Tablo 9'daki verilere göre, beden eğitimi öğretmenliğini diğer branşlardan yüksek ve düşük değerde algılayan grupların kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden eğitimi öğretmenliğini diğer branşlardan yüksek ve düşük değerde algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 10'daki verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü bitirdikten sonra öğretmenlik yapmak isteyen ve istemeyen grupların kendi içinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü bitirdikten sonra öğretmenlik yapmak isteyen ve istemeyen grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 11'deki verilere göre, beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin aylık gelirini yeterli ve yetersiz bulan grupların kendi içlerinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin aylık gelirini yeterli ve yetersiz bulan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 10. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü Bitirdikten Sonra Öğretmenlik Yapmayı İsteyip İstememelerine Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü Bitirdikten Sonra Öğretmenlik Yapıp-Yapmama	Öğretmenlik Yapmak İsteyenler	Öğretmenlik Yapmak İstemeyenler
İstatistikler		
(f)	98	31
(fo)	8689	2846
(fc)	2115	661
(K)	0.380	0.359
(GK)	0.007	0.012
(z)	65.141	36.004
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 1.51$	$P>0.05$

Tablo 11. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği'nin Aylık Gelirini Yeterli Algılayıp Algılamamaya Göre Öğrencilerin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği'nin Aylık Gelirinin Yeterli Olup-Olmaması	Yeterli	Yetersiz
İstatistikler		
(f)	10	119
(fo)	888	10647
(fc)	203	2571
(K)	0.340	0.378
(GK)	0.021	0.006
(z)	19.429	71.890
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 1.73$	$P>0.05$

Tablo 12'deki verilere göre, beden eğitimi ve spor bölümü'nde okuyan öğrencilerin ailesinde öğretmen bulunan ve bulunmayan grupların kendi içlerinde, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşık olduğu bulunmuştur ($p<0.01$).

Beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerin ailesinde öğretmen bulunan ve bulunmayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 12. Öğrencinin Ailesinde Öğretmen Olup-Olmamasına Göre Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının Değerleri

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde Okuyan Öğrencinin Ailesinde Öğretmen Var Mı?	Evet	Hayır
İstatistikler		
(f)	15	114
(fo)	1508	10027
(fc)	373	2405
(K)	0.410	0.369
(GK)	0.017	0.006
(z)	29.123	68.498
Anlamlılık Düzeyi	0.01	0.01
(İki Grup Arasındaki Fark)	$z= 2.27$	$P<0.05$

Tablolarda kullanılan sembollerin anlamları şunlardır:

- K** : Kappa katsayısı
- fo** : Bağdaşık değerler
- fc** : Bağdaşık olmayan değerler
- GK** : Kappa katsayısının standart hatası
- z** : Kritik oran değeri

TARTIŞMA

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü 4. sınıfta okuyan kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet açısından benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuç, Altıntaş'ın 1989 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim ve Fen-Edebiyat fakülteleri 4. sınıfta okuyan 400 öğrenci arasında yapmış olduğu araştırmanın sonucu ile tutarlıdır.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü kendi isteği ile ve başkalarının isteği ile tercih eden grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının

bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yaptığımız araştırma, Uz (1984), Altıntaş (1989), Gürsoy (1989) ve Ülgütol (1998) tarafından yapılan araştırmaların bulgularını desteklememektedir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü kendi isteği ile ve başkalarının isteği ile tercih eden gruplar arasında, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunma olasılığı düşünülebilirdi. Ancak, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü kendi isteği doğrultusunda seçmemiş olduğu varsayılan bazı öğrencilerin, dört yıl süresince meslek ile ilgili almış oldukları eğitim sürecinde, mesleğe sonradan sempati duydukları ve adapte oldukları düşünülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği mesleğini kendine uygun gören ve görmeyen grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği mesleğini kendine uygun görmeyen grupların eğitim sürecinde, mesleğe sempati duydukları ve adapte oldukları düşünülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği mesleğinin geleceğini olumlu algılayan ve olumsuz algılayan benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında, olumlu algılayanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği mesleğinin geleceğini olumlu algılayan grubun lehine bir fark bulunması, geleceğini güvenli görme gereksinmelerinin karşılanmasından olabilir. Altıntaş (1989) ve Ülgütol'un (1998) yapmış oldukları araştırmaların sonuçları, bu araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün spor salonu ve derslik açısından fiziki konumunu iyi ve kötü olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün fiziki konumunun özelliği, grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeylerini etkilemediği görülmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'ndeki ders araç-gereçlerini yeterli bulan ve yeterli bulmayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında, ders araç-gereçlerini yeterli bulanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde eğitim – öğretim açısından ders araç-gereçlerinin yeterli düzeyde olması araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'ndeki öğretim elemanları ile olan ilişkilerini olumlu ve ilişkilerini olumsuz olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri, öğretim elemanları ile ilişkilerini olumlu olarak algılayan grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmen yetiştiren bir kurumda öğretim elemanlarının bir model niteliğinde olması, olumlu insan ilişkilerini olumlu olarak algılamalarından kaynaklanmış olabilir. Altıntaş (1989), Gürsoy (1989) ve Ülgütol'un

(1998) yapmış olduğu araştırma sonuçları, bu araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin toplumda hak ettiği konumu yüksek olarak algılayan ve düşük olarak algılayan grupların, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında, mesleğin hak ettiği konumu yüksek olarak algılayan grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin toplumda hak ettiği konumu yüksek olarak algılayan grubun, bu meslekte daha mutlu ve başarılı olacakları beklenmektedir. Altıntaş (1989), Gürsoy (1989) ve Ülgütol'un (1998) yapmış olduğu araştırma sonuçları, bu araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin diğer branşlardan daha yüksek ve daha düşük olarak algılayan grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü bitirdikten sonra öğretmenlik yapmak isteyen ve istemeyen grupların benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Altıntaş'ın (1989) yapmış olduğu araştırma, bulgumuzu destekler nitelikte olmasına karşın, Ülgütol'un (1998) yapmış olduğu araştırma bu araştırmada elde edilen bulguları destekler nitelikte değildir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin aylık gelirini yeterli ve yetersiz bulan grupların, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Gürsoy (1989) ve Ülgütol'un (1998) yapmış oldukları araştırma sonuçları, bu araştırmada elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde okuyan öğrencilerin ailesinde öğretmen bulunan ve bulunmayan grupların, benlik ve mesleki benlik kavramlarının bağdaşım düzeyleri arasında, ailesinde öğretmen bulunan grubun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Ailede bulunan öğretmenin, öğrenci açısından bir imaj olarak algılandığı ve ona göre davrandığı düşünülebilir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyet, mesleğin geleceğini algılama, ders araç ve gereçlerini yeterli bulma, öğretim elemanları ile olan ilişkileri algılama, mesleğin toplumda hak ettiği konum ve ailesinde öğretmen bulunma değişkenlerinin, öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini etkilediği; mesleği seçmedeki faktör, mesleği kendine uygun görme, bölümün derslik ve spor salonu açısında fiziki konumunu yeterli bulma, beden eğitimi öğretmenliğinin önemini algılama, mesleği sürdürmek istemesi ve mesleğin aylık gelirini yeterli bulması değişkenlerinin, öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyini etkilemediği sonucuna varılmıştır.

Bu araştırmalar, Eğitim Fakóltesi'nin diğer bölümlerinde eğitim gören öğrencilere de yapılarak, değişik branşlarda öğretmenlik mesleğini tercih eden öğrencilerin, benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerini daha iyi anlamamıza neden olabilir.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde okumak isteyen öğrencilerin üniversite seçme sınavlarında, bu bölümü de tercihleri arasında göstermeleri gerekir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü üniversite sınavlarında tercih edip, yetenek sınavını kazanan bu öğrencilerin benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeyinin yüksek olacağı düşünölmektedir. Aksi taktirde üniversite sınavları sonucunda tercih ettikleri bölümleri kazanamayarak, üniversiteye girememe endişesi ile bu bölümlerde şansını deneyip kazanan öğrencilerin, gerek mesleğe yönelik motivasyonları, gerekse benlik ve mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşım düzeylerinin düşük olabileceği kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

- Altıntaş, E., "Öğretmen Yetiştiren Fakólte Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler", Doktora Tezi, Ankara, 1989.
- Akyüz, Y., "Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri", Ankara, 1978, s. 332.
- Cohen, J., "Coefficient of Agreement for Nominal Scales", Educational and Psychological Measurement, Vol: XX No. 1, 1960.
- Cromwell, F.R., "Yarınki Mesleğinizi Planlayınız", Çev. Remzi Öncül, 1972, s. 24.
- Ener, J., "Rehberlik Alanında Derinliğine Araştırma Programları Geliştirilmesi", 1980, s. 45.
- Erkan, G., "Boşanmanın Benlik Tasarımı Düzeyine Etkisi", Doktora Tezi, Ankara, 1986.
- Fleming, S., "Occupational Choice and Attitude Change", Journal of Counseling Psychology, 1965, 12: 311-315.
- Gürsoy, C., "İlkokul Öğretmenlerinin Benlik Kavramları İle Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler", Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 1989.
- İzci, A., "Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramlarının tercih Edilen ve Seçilen Meslek Kavramları İle Bağdaşım Düzeyleri", Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1986.
- Kaptan, S., "Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Üniversite", Çağdaş Eğitim 7.65, 9-11, Ankara 1982.
- Köknel, Ö., "Kişilik: Kaygıdan Mutluluğa", Altın Kitaplar, İstanbul, 1984.

- Kuzgun, Y., “Benlik ve İdeal Benlik Kavramlarının Tercih Edilen Meslek Kavramları İle İlişkisi”, Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, (Cilt 16, Sayı 1), 1983.
- Kuzgun, Y., “Psikolojide İnsancıl Yaklaşım”, Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 1985.
- Öner, U., “Benlik Kavramı İle Mesleki Benlik Kavramı Arasındaki Farkın Akademik Başarı İle İlişkisi”, Doktora Tezi, A.Ü. Eğitim Fak., 1982.
- Pallone, N.J., Hosinki, M., “Reality Testing A Vocational Choice Congruence Between Self, Ideal and Occupational Percepts Among Student Nurses”, Personnel and Guidance Journal, 1966, 45: 666-670.
- Rosey, I.M., “Toward Maturity”, New York Barnes and Noble, 1947, Inc: 217.
- Shaffers, L.F., Shoben, E.S., “The Psychology of Adjustment”, Boston Houghton Mifflin Co, 1956, s. 504.
- Super, D.E., “The Psychology of Careers”, New York, Halper and Row Rub, 1957.
- Straishevsky, R., Matlin, N., “A Model For the Translation of Self Concepts Into Vocational Terms”, Teacher Collage Columbia University, 1963.
- Uz, F., “Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Kavramları ile Meslek Kavramları Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1984.
- Ülgütöl, K., “Bursa Polis Okulu Öğrencilerinin Benlik Kavramları ile Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyini Etkileyen Bazı Faktörler”, Yüksek Lisans Tezi, U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 1998.
- Woodwoth, S.R., Shohan, R., “Meslek Seçimi”, Çev: Remzi Öncül, MEB. PAKD. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü 12, 1972.